

Inngis elektronisk

Oslo, 1. september 2017

Deres ref:
17/693 SL KAAs/HKT

Høringsuttalelse – forskriftsbestemmelser om ny ordning for skattefavorisert individuell sparing til pensjon

Vi viser til høringsbrev fra Finansdepartementet datert 4. juli 2017 og vedlagte høringsnotat vedrørende forslag til forskriftsbestemmelser om ny ordning for skattefavorisert individuell sparing til pensjon.

1. Generelle merknader

Med tanke på at det forventes at hver enkelt av oss i fremtiden må ta mer ansvar for egen pensjon, er det etter vår oppfatning meget positivt at den eksisterende IPS-ordningen erstattes med en ny ordning som, til forskjell fra gjeldende ordning, vil være skattemessig gunstig for samtlige som sparer innenfor ordningen.

I høringsnotatet foreslås at et bredt utvalg av finansinstitusjoner skal kunne tilby sine produkter innenfor ordningen. Det er etter vårt syn positivt ved at det vil legge til rette for at konkurransen blant tilbyderne i dette markedet blir stor – til beste for kundene.

Vi slutter oss i all hovedsak til hovedtrekkene i forslaget. Vi vil særlig fremheve som positivt at den skattemessige behandling nå er endret slik at det vil være symmetri i behandlingen av innskudd og uttak. Vi ser også positivt på at det legges opp til at det blir anledning til å flytte en avtale mellom ulike tilbydere, også på tvers av virksomhetsområdene. Dette vil etter vårt syn også bidra til økt konkurranse. At man i den nye ordningen videre legger opp til fleksibilitet med hensyn til regler om innbetaling til ordningen, vil også bidra til å gjøre den mer attraktiv. Vi tror at en slik fleksibilitet vil stimulere til økt individuell sparing til pensjon.

2. Nærmere om forvaltningsselskapers adgang til å tilby pensjonsprodukter

Av særlig betydning for norsk fondsforvaltningsbransje er det at Finansdepartementet – gjennom å slå fast at det ikke skal gjelde noe krav om at pensjonsleverandøren må stå som eier av

pensjonsmidlene – dermed rydder til side all tvil om at også forvaltningsselskap for verdipapirfond kan tilby ordningen innenfor de rammer som verdipapirfondloven setter.

I forlengelsen av denne klargjøringen skriver departementet at dette «*innebærer at det er kunden som står eier som av midlene på verdipapirkontoen*». Vi legger til grunn at dette ikke skal forstås slik at andeler som skal inngå i den nye ordningen må registreres direkte på andelseier, dvs at dette ikke er til hinder for at andeler eid under reglene for skattefavorisert individuell sparing til pensjon kan være forvalterregistrert, jf. verdipapirfondloven § 4-10 fjerde ledd. En forvalterregistrering innebærer jo ingen endring av det reelle eierforhold – en andelseier er like mye andelseier enten vedkommendes andeler er direkte registrert eller registrert via en godkjent forvalter.

Vi registrerer videre at Finansdepartementet legger til grunn at det heller ikke i tilknytning til forvaltningsselskapenes adgang til å tilby kollektiv innskuddspensjon etter innskuddspensjonsloven, skal kreves at pensjonsleverandøren må stå som eier av pensjonsmidlene. Også her skal forvaltningsselskaper for verdipapirfond kunne tilby slike avtaler innenfor de rammer som verdipapirfondloven setter. Dette er helt i tråd med den forståelse som vi hele tiden har hatt, og vi er derfor tilfreds med at dette nå klargjøres.

Departementet uttaler i høringsnotatet at det tar forbehold «*om at det må vurderes nærmere om dette vil medføre behov for presiseringer i innskuddspensjonsloven*». Vi forventer at dette arbeidet gis høy prioritet i departementet. Dersom man kommer til at presiseringer i innskuddspensjonsloven er nødvendig, ber vi om at dette gjøres så snart det er praktisk mulig, slik at forutsetningen om at forvaltningsselskap for verdipapirfond kan tilby innskuddspensjon innenfor verdipapirfondlovens rammer (jf. innskuddspensjonsloven § 2-2) oppfylles.

3. Krav om kartlegging av kundens behov og ønske om risiko, og opplysning om kundens risiko

Sammenlignet med dagens IPS-regelverk inneholder forskriftsforslaget en ny bestemmelse knyttet til institusjonens ansvar for å kartlegge kundens behov og ønske om risiko. I forslaget § 6-47-2, annet ledd heter det at «*dersom kunden selv skal velge sammensetning av porteføljen skal institusjonen før avtalen inngås kartlegge kundenes behov og ønske om risiko, og opplyse om den risiko kunden påtar seg*».

I høringsnotatet skriver Finansdepartementet følgende om bakgrunnen for at denne bestemmelsen er foreslått innført:

«Den enkelte kunde vil selv bære all risiko ved forvaltningen av midlene. Det foreslås ikke i forskriften begrensninger på hva kunden kan velge å investere i, eller krav til diversifisering av porteføljen. Kunden kan derfor uten hinder av forskriften isolert velge også å ta risiko som enten forventes å gi noe høyere avkastning i porteføljen (systematisk risiko), eller risiko som ikke forventes å gi økt avkastning (idiosynkratisk risiko). Dette stiller store krav til kundens forståelse av risiko i porteføljen, og øker kundenes behov for informasjon og rådgivning. Eventuell mangelfull forståelse for risikoen i en portefølje, øker faren for at tap kommer overraskende på kunden. Det vises til forskriften § 6-47-7, der det foreslås en egen bestemmelse om plikt til informasjon og rådgivning. For øvrig vil de alminnelige opplysnings- og rådgivningskrav i de enkelte institusjoners virksomhetslovgivning gjelde.»

Vi deler departementets syn om at det er viktig at kunden er kjent med den risiko som er forbundet med pensjonssparingen. Vi stiller imidlertid spørsmål ved hvordan kravet om at institusjonen

pålegges å «kartlegge kundens behov og ønske om risiko» skal forstås, og det er i den sammenheng uklart hva som menes med «sammensetning av porteføljen».

Vi tror det er nærliggende å forvente at verdipapirfond blir en viktig byggestein i mange kunders pensjonssparing innenfor dette regelverket. Det kan enten skje direkte gjennom et kundeforhold i et forvaltningsselskap som tilbyr ulike verdipapirfond, eller indirekte, f. eks. der kundeforholdet er med et livsforsikringsselskap, som så igjen tilbyr investeringsvalg, der ulike verdipapirfond kan være ett av alternativene. I begge tilfeller kan det argumenteres for at kunden «velger sammensetning av porteføljen» gjennom å velge hvilke fond som skal inngå i avtalen.

Et verdipapirfond er imidlertid etter verdipapirfondloven pålagt å diversifisere fondets plasseringer og en kunde kan ikke velge hvilke underliggende verdipapirer et verdipapirfond plasserer fondets midler i. Etter vår oppfatning vil det i de i tilfeller der kunden velger å plassere sine midler i verdipapirfond derfor være lite treffende å si at kunden selv velger sammensetningen av porteføljen, og det bør således ikke stilles krav til at forvaltningsselskapet (eller livsforsikringsselskapet i ovennevnte eksempel) skal pålegges å «kartlegge kundens behov og ønske om risiko». Vi mener at når en kunde velger å plassere sine midler i ett eller flere verdipapirfond, så bør det kunne gjøres uten krav om at dette må skje gjennom personlig interaksjon med en rådgiver. Samtidig er det selvsagt foretakenes plikt å sørge for at det er tilgjengelig tilfredsstillende informasjon til kundene. Alle kunder som ønsker ytterligere informasjon eller personlig rådgivning bør selvsagt få tilbud om det. I forbindelse med personlig rådgivning vil det være verdipapirhandelens bestemmelser om investeringsrådgivning som vil gjelde. Kravene i forskriftsutkastet § 6-47-7 bør avpasses deretter.

Vi mener videre at det er viktig at regelverket ikke er til hinder for at kunder kan inngå avtaler på en effektiv måte, uten å måtte stille til fysisk og personlig rådgivningsmøte. Vi legger til grunn at det allerede er og kan utvikles digitale løsninger som oppfyller informasjonskravene, også den rådgivningen som det i tilfelle er behov for. U hensiktsmessige og rigide krav i så måte vil fordyre tjenestene, og vil kunne begrense markedet for og omfanget av individuell sparing til pensjon. Vi antar at det i mange tilfeller vil utvikles standard «pakkeløsninger» som f.eks. angir avkastningsmulighetene og risikoen, og som også tar hensyn til forventet gjenstående tid til pensjonsuttak.

I de tilfeller der kunden direkte setter sammen sin egen portefølje, som i prinsippet kan bestå av aksjer i ett enkelt selskap, støtter vi departementets syn om at det behov for en grundigere vurdering av kundens risikoforståelse. Slike plasseringer vil primært gjøres gjennom avtaler inngått med verdipapirforetak som utøver ordreformidling. Disse vil være underlagt MiFID-regelverket som er innarbeidet i verdipapirhandelens lov. Dette regelverket går etter vår oppfatning lenger i «kjenn din kunde»-problematikken enn hva det legges opp til i det foreliggende forskriftsforslaget. Etter vårt syn er dermed behovet for kartlegging og informasjon når kunden selv velger sammensetningen av porteføljen i stor grad allerede ivare tatt av eksisterende regelverk for de aktører som er underlagt verdipapirhandelens bestemmelser i kapittel 10 om investorbekyttelse.

4. Øvrige kommentarer

For øvrig har vi følgende kommentarer til forskriftsutkastet:

- I utkastet legges det opp til at det skal være fri adgang til å flytte mellom ulike tilbydere. I høringsnotatet punkt 2.5 tredje avsnitt uttaler departementet at siden den nye ordningen bare skal omfatte pensjonsspareavtaler, så anses ikke kravet om at avtalene for

livsforsikringsforetaks og pensjonskassers del må inneholde et forsikringselement å utgjøre et så vesentlig moment ved avtalene at det vil være til hinder for flytting av avtalen til en annen type institusjon. I tråd med dette foreslår departementet at det presiseres i forskriftsutkastet § 6-47-6 at avtalene skal kunne flyttes på tvers av institusjonene. Vi slutter oss til dette, men legger til grunn at denne presiseringen kun omfatter pensjonsspareavtaler og at det ikke er noe krav om at institusjonen det flyttes til også må kunne tilby eventuelle forsikringselementer som er tilknyttet avtalen.

- I forskriftsutkastet § 6-47-4 (2) framgår det at pensjon skal utbetales som «årlige pensjonsytelser». Vi legger til grunn at dette ikke skal forstås som at det ikke vil være anledning til å gjennomføre utbetalingen i form av f.eks. månedlige utbetalinger, og ber for ordens skyld om at dette presiseres.
- Med tanke på at pensjonsspareavtaler kan inngås med en rekke aktører som i henhold til sine konsesjoner tilbyr ulike produkter, vil flytting mellom ulike tilbydere trolig som hovedregel skje ved at eksisterende plasseringer realiseres slik at kontante midler kan overføres den nye tilbyderen. I den forbindelse antar vi at det kan være behov for å kunne knytte en bankkonto til kundens IPS-konto for å gjennomføre flyttingen. Vi viser i den forbindelse til at det i forskriftsbestemmelsene om aksjesparekonto er inntatt en eksplisitt adgang for tilbydere av aksjesparekonto til å inngå samarbeid med tredjeparter om utførelse av oppgaver. Vi vil anmode departementet om å innta en tilsvarende adgang i den nye forskriften for skattefavorisert individuell sparing til pensjon.
- I forskriftsutkastet § 6-47-14 er det foreslått en rekke bestemmelser knyttet til utbetaling av alderspensjon. Bestemmelsene virker i stor grad å være basert på tilsvarende bestemmelser i gjeldende IPS-ordning. I bestemmelsens annet ledd framgår det at utbetalingsperioden kan være lengre enn 10 år, men det er da forutsatt at årlig uttak minst utgjør om lag 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp. Vi har forståelse for at det skal være et krav om at utbetalingsperioden må være minst ti år, men vi kan ikke se hvorfor det skal være krav om at man må ta ut alderspensjon hvert eneste år. Det kan være en rekke situasjoner der den enkelte ikke ønsker eller har behov for å måtte ta ut pensjon fra ordningen, og vi har problemer med å forstå hvorfor det ikke skal være tillatt. Vi vil derfor tilrå at forskriften justeres på dette punktet.

Med vennlig hilsen

Verdipapirfondenes forening - næringspolitikk

Bernt S. Zakariassen
adm. direktør